

Doktori (PhD) értekezés tézisei

Hol gyors, hol nem gyors...

A büntetőeljárás „örökzöld” tételének nyomában

A sértetti reparáció és az eljárás időszerűségének aktuális kérdései

Készítette:

dr. Vida József doktorandusz hallgató (levelező tagozat)

Témavezető:

Prof. Dr. Elek Balázs

DEBRECENI EGYETEM

Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

A doktori program címe: Az állam és a jog változásai Közép- és Kelet-Európában

A doktori iskola vezetője: Prof. Dr. Szabadfalvi József

A kézirat lezárva: 2025. február

DEBRECEN

2025.

Tartalomjegyzék

• 1. Az értekezés előzményei és célkitűzései	3
1.1. <i>A kutatás tárgya és célja</i>	3
1.2. <i>Kutatási hipotézis</i>	5
1.3. <i>Kutatásmódszertan</i>	5
• 2. Az értekezés szerkezeti felépítése.....	8
• 3. Az értekezés tudományos eredményei	9
3.1. <i>Gyorsabbak lettek-e a büntetőeljárások?</i>	9
3.2. <i>A sértetti jogok fejlődésének kedvező iránya.....</i>	9
3.3. <i>Gyorsabb eljárás, gyorsabb jóvátétel?</i>	10
3.4. <i>Fokozatosság elve</i>	11
• 4. Kodifikációs javaslatok	12
• 5. Konklúzió.....	13
• PUBLIKÁCIÓS LISTA.....	15
• 1. sz. MELLÉKLET.....	18
• 1. Background and Objectives of the Dissertation.....	20
1.1. <i>Research Topic and Objective.....</i>	20
1.2. <i>Research Hypothesis</i>	22
1.3. <i>Research Methodology.....</i>	22
• 2. Structural Concept of the Dissertation	24
• 3. Scientific Results of the Dissertation	25
3.1. <i>Have Criminal Procedures Become Faster?</i>	25
3.2. <i>The Favorable Direction of Victim Rights Development</i>	26
3.3. <i>Faster Procedure, Faster Reparation?</i>	26
3.4. <i>The Principle of Gradualism.....</i>	28
• 4. Codification Proposals.....	28
• 5. Conclusion	30
• PUBLICATION LIST	31
• ANNEX No. 1	34

- **1. Az értekezés előzményei és célkitűzései**

1.1. A kutatás tárgya és célja

A doktori disszertációm *kutatási tárgyának* rögzülése egy szükségszerű fejlődési folyamat eredménye, amely a többől indult és a kevesebbe érkezett. Ebben legelőször egy folyton kínzó érdeklődés vezérelt, melynek középpontjában régóta a *büntetőeljárás időszerűsége* állt. Nem túlzás azt állítani, hogy az eljárás időszerűsége a büntetőeljárás egyik legfajsúlyosabb, és talán a leginkább taglalt kérdése. Aktualitását – amióta a jog szabályozása nyomon követhető – nem tudta elveszíteni. E kérdés élénken foglalkoztatja a jogalkalmazókat, a büntetőeljárás kodifikáció mindenkori gyújtópontja, és megjelenik a társadalmi elvárás szintjén is, ami jellemzően a bűncselekmény elkövetőjének mihamarabbi kézre kerítését és szigorú megbüntetését foglalja magában. Ennek köszönhetően a jogtudományban finoman szólva sem számít érintetlen kutatási területnek, rengeteg publikáció foglalkozott közvetlenül vagy közvetetten a témával, ezért nemcsak a nehezen meghatározható keretek jelentettek kihívást számomra, hanem ebben a témában újat mondani is nehéz.

Kezdő lépésként evidensnek tűnt az időszerűség kérdéseire a válaszokat csupán a *jogintézmények szabályozásában* keresni, azonban a büntetőeljárás elhúzódásának az okait ezen túl is számos tényező határozhatja meg, napjainkban pedig egyre *több új szempont* árnyalja a képet. Gondoljunk csak arra például, hogy – a nemzetközi elvárásoknak való megfelelésnek köszönhetően – mennyire felértékelődött az *áldozatvédelemi szempont*, ezen belül a *sértett erkölcsi és vagyoni reparációja*, különösen annak időszerűsége, ami ennek köszönhetően szépen lassan jogpolitikai prioritássá vált. A kérdés fontossága napjainkban már evidencia, nemzetközi elvárásokra alapozott alkotmányos igény.

A kutatásom kiindulópontja kezdetben tehát az volt, hogy a büntetőeljárás „örökzöld” tételének nyomába eredjek, a legfontosabb aspektusait a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) szabályozásán keresztül – tudományos alapokra helyezve – vizsgáljam, illetve a kutatásomat *alternatív megközelítést* jelentő témákkal is gazdagítsam.

Mindezekre tekintettel kezdetben is tisztában voltam azzal, hogy a kutatás célja a legnagyobb igyekezet ellenére sem lehet az, hogy a teljesség igényével vizsgáljak meg minden e körbe vonható szabályozási kérdést, és eleinte is inkább arra törekedtem, hogy olyan témákat tegyek vizsgálat tárgyává, amelyek eddig még nem kaptak nagyobb figyelmet, vagy a Be. kodifikációja során értékelődtek fel, vagy olyan rendszerszintű újítást jelentenek, amelyek hatása nyomon követhető.

Első körben vizsgáltam tehát az eljárás gyorsítását szolgáló – a Be. kodifikációja során prioritásként kezelt – területet: *a hatályon kívül helyezések csökkentésére irányuló kodifikációs törekvéseket* a Be.-ben. Ismertettem *a laikus bíraskodást érintő kutatásom* eredményét, amely több szálon kapcsolódik az eljárások időszerűségének kérdéséhez.

Ugyancsak az alternatív megközelítés koncepciója alapján kezdtem vizsgálni azt is, hogyan lehetne megvilágítani *a büntetőeljárás gyorsítására vonatkozó alapvető követelmény és a sértetti reparáció egyre inkább előtérbe kerülő igényének összefüggésrendszerét*.

Végül a kutatásom egészen konkrétan e kérdéskör behatóbb tanulmányozására fókuszálódott, és végig arra törekedtem, hogy ezen az úton haladjak tovább. Csak indokolt esetben engedtem magam letéríteni egy-egy jogi kérdés megválaszolásának erejéig, és csakis abban az esetben, ha az a választott témával valamilyen érdekes összefüggésben áll.

Ennek során érzékelhetővé vált számomra, hogy a Be.-ben a *sértettek fokozott védelmének követelménye a sértetti reparáció gyorsaságának követelményét is jelenti*, amely nyilvánvalóan közvetve vagy közvetlenül az eljárás hatékony és észszerű határidőn belül történő lefolytatásának célját is szolgálhatja. Ez pedig a terhelti együttműködésre épülő *konszenzuális jogintézményeknél* jelenik meg legmarkánsabban, amelyek az új törvényi szabályozás eredményeként, a *fokozatosság elvének* megfelelően, az eljárás megindulását követően időben jóval korábban, és szélesebb körben hozzáférhetők.

Sok szerző tudományos kutatása érintette már az eljárás gyorsításának valamely aspektusát, de annak a sértetti reparáció szabályozásával való összevetésére, a két alapvető szabályozási törekvés rendszer szintű elemzésére még nem találtam példát, így ez a kutatásomnak egyedi jelleget adhat, annak eredménye a jövőben az elméleti és gyakorlati asznát is visszaigazolhatja, amelyet több kodifikációs javaslattal is elő kívánok segíteni.

1.2. Kutatási hipotézis

A dolgozatom tudományos előfeltevése ebből következően az, hogy *a büntetőeljárás gyorsítására vonatkozó mindenkori igény és a sértetti reparáció egyre inkább előtérbe kerülő követelménye között – főleg ezek következményeit tekintve – létezik egy markáns kapcsolat.* Egymásra hatásuk – különösen a konszenzuális jogintézményeknél – kimutatható, szabályozásuk párhuzama jól körvonalazható, ebből a párhuzamból pedig érdemi következtetések vonhatók, leginkább a sértetti jogokat érintő nemzetközi és hazai jogfejlődési irány alakulására, a jogalkotói szemléletváltásra. A hatás nyilvánvalóan kölcsönös, hiszen a *gyorsabb eljárás gyorsabb jóvátételhez vezethet*, amelyre a formálódó jogalkalmazói szemlélet és gyakorlat is jelentős hatással van.

A konszenzuális szemlélet és a sértetti jogok térnyerése tehát egymást erősítő hatással bír, interakciójuk az eljárás időszerűségére is kihat. Talán ennél is egyszerűbben megfogalmazva: *a gyorsabb eljárás gyorsabb jóvátételhez vezet.*

Az a jogpolitikai cél, hogy az eljárásokat gyorsítani kell, régóta konstans eleme a kodifikációs törekvéseknek, melynek társadalmi elfogadottsága és támogatottsága is ismert. Nem olyan régre visszavezethető azonban a sértetti jogok támogatására irányuló jogpolitikai szándék prioritása.

A nemzetközi trendek, a változó jogpolitikai törekvések és ezek a markáns tudományos megállapítások is hozzájárultak azonban ahhoz, hogy a büntetőeljárás szabályozás megfelelően felzárkózzon a nemzetközi elvárásokhoz, a szocializmus évtizedeiben meggyökeresedett jogalkalmazói szemlélet pedig láthatóan kezd elhalványulni, amelyhez nyilvánvalóan szemléletváltásra is szükség volt. A folyamat megindulására utaló kedvező tapasztalatok már a Be. hatálybalépését követő időszakban is láthatóvá váltak, különösen a sértetti reparációs lehetőségek kihasználására törekvő jogalkalmazói gyakorlatból.

1.3. Kutatásmódszertan

A választott téma megközelítése a kutatási módszerek körét is szükségszerűen meghatározza.

Mivel két elv összefüggéseire irányult a vizsgálatom, két jogfejlődési irányt kívántam párhuzamba állítani, ami a *jogtörténeti módszertan* alkalmazását nélkülözhetetlenné tette. Ennek eredményeként szemléltethetővé vált, hogy az eljárás gyorsítására irányuló törekvést évszázadok óta „*köztudomású tényként*” kezeljük, amelyet kis túlzással sem magyarázni, sem „*bizonyítani*” nem szükséges. Megjelenik a társadalmi elvárás szintjén, szakmai berkekben pedig lényegében evidencia.

A sértetti jóvátétel fókuszba helyezése ezzel szemben *nem olyan régen* vált egy szükségszerűen szemléletváltáshoz vezető folyamat részévé. Ennek igen egyszerű a háttere: nem igazán volt kiemelt szempont, hagyományosan csak a terhelti oldal volt sokáig a jogalkotó és a büntetőjogászok látókörében. A társadalom pedig sokáig nem kellő empátiával fogadta a sértetti jogok előtérbe helyezését. Ennek köszönhető talán az is, hogy a köztudatban leginkább a terhelttel kapcsolatos eljárást gyorsító intézmények élnek, melyeket sokan egyszerűsítve – tévesen – csak „*vádalkuként*” említenek a közbeszédben.

A reparációs szemlélet kialakulása és a sértett eljárási szerepének felértékelődése tehát egy behatárolható folyamat eredménye, amelyet fontosnak tartottam időben visszatekintve vizsgálni.

Kiegészítő jelleggel az *összehasonlító módszertan* is segítségemre volt egy-egy kérdés szemléltetésére, például az időszerűség kapcsán felmerülő fontosabb elvi kérdések elemzése során az érdekes időbeli párhuzamok bemutatására a több mint száz éves jogalkotói megállapításokat vetettem össze a XXI. századi kodifikátor dilemmáival.

Meggyőződésem, hogy minden következtetésem elsődleges kulcsa *a jogalkotói szándék feltárása*. Ennek felkutatásának, elemzésének kiemelt figyelmet szenteltem, mivel a jogalkotói szándék mögött jellemzően egy markáns *büntetőpolitikai koncepció* áll. A büntetőpolitikai koncepciót elsődlegesen *a társadalmi elvárások* determinálják, amelyek ebben az esetben sajátosan jelennek meg, hiszen a társadalmi igény a legtöbb esetben a szigorúbb szabályozás és szigorúbb ítélkezési gyakorlat kialakítására vonatkozó igényt jelenti, különösen, ha egy társadalmi szinten felháborodást keltő ügyet kap fel a média. Ez azonban nem lehet kizárólagos alapja az aktuális büntetőpolitikai iránynak, mégis jól megfigyelhető jelenség az erre történő gyors politikai reflexió.

A kérdés csak az, hol található az iránytű? Hol célszerű keresni azokat a büntetőpolitikai alapvetéseket, amelyekből a jogértelmezés során közelebb kerülhetünk a jogalkotói szándékhoz? Első lépésben azokat a koncepcionális alapvetéseket vagy *szabályozási elvi tételeket* érdemes megvizsgálni, amely a nagyobb kódexek esetében sokszor a kodifikálást megelőzik. Második lépésben a törvény elfogadását és hatálybalépését követően célszerű a *preambulumra* tekinteni, már amennyiben egy kódex ilyet tartalmaz. A harmadik fontos tájékozódási pontot pedig a törvényhez fűzött *miniszteri indokolás* magyarázata jelenti, melynek jelentősége az Alaptörvény hetedik, 2019. január 1-jétől hatályos módosításával a korábbinál is jobban felértékelődött.

Álláspontom szerint van egy további markáns, a jogpolitikai koncepcióra ható befolyás is, a *jogalkalmazói reflexió*. Mivel a Be. kodifikációjában gyakorlati szakemberek is közreműködtek, így a jogalkalmazói tapasztalatok nemcsak utólag, hanem intézményesen, előzetesen is becsatornázódtak a jogalkotási folyamatba, és meggyőződésem szerint emelték a kodifikációs munka színvonalát.

A dolgozatomban a hatályos szabályozás mögötti jogalkotói szándék feltárása és az abból történő következtetés döntően a *deduktív tudományos módszertanra* épül. A jogforrások és egyéb tudományos források tartalmi és kritikai elemzésével kívánok eljutni az előfeltevéseim alátámasztásához, valamint a bemutatott szabályozási párhuzamból levonható konklúzióig. A magyar jogalkalmazásban felmerülő jogi kérdések megközelítéséhez döntően a legfrissebb hazai szakirodalmat, többnyire szakcikkeket, monográfiákat és tankönyveket, valamint különböző kommentárokat használtam. Azért az aktuális tudományos háttér kerül előtérbe nagyobb arányban, mert számos olyan jogintézmény kerül a vizsgálatom fókuszába, melynek még előzménye sincs a magyar szabályozásban (például az egyezség, vagy beismerés előkészítő ülésen).

Egy-egy jogintézmény jogalkalmazási tapasztalatainak leszűrésére hagyományosan a *statisztikai mutatók* nyújtják a legkézenfekvőbb megoldást, ezért sok esetben igyekszem prezentálni az aktuális számadatokat.

Végül – de nem utolsó sorban – az ügyészi hivatásrend képviselőjeként fontos számomra, hogy esetenként rávilágítsak a *Legfőbb Ügyészség iránymutatásaiban* megjelenő jogalkalmazási gyakorlatot befolyásoló ügyészségi szemléletre.

- **2. Az értekezés szerkezeti felépítése**

- Az időszerűség kérdését először *jogtörténeti*, majd kicsit mélyebbre ásva, *alapelvi kontextusban vizsgáltam*. Ezzel párhuzamosan a sértetti jogok felértékelődésének folyamatát ugyancsak időben visszatekintve mutattam be, illetőleg röviden a *resztoratív igazságszolgáltatás történetére* is kitértem.

- Külön fejezetet szenteltem a *sértetti fogalom evolúciójának* – ha egyáltalán beszélhetünk ilyenről –, hiszen a sértetti jóvátétel alapja, hogy legyen sértett az ügyben, különös tekintettel arra is, hogy a sértett fogalmának Be.-ben való rögzülése végül egy igen aktív, vitákat sem nélkülöző tanulságos egyeztetési folyamat kompromisszumos végeredménye lett. Ehhez képest górcső alá vettem a *német szabályozási mintát*, amely a hazai szabályozással összevetve is tanulságosnak bizonyult.

- Vizsgáltam a *polgári jogi igény érvényesítésének az időszerűséggel kapcsolatos gyakorlati aspektusait*.

- A *konszenzuális jogintézmények szabályozása* kapcsán vizsgáltam az *eljárások differenciálásának* kérdéskörét; az *eljárési struktúra változásának hatását a sértetti jóvátételre*; elvégeztem egy *sajátos fogalmi kategorizálást*, melynek eredményét az 1. sz. Mellékletben, táblázatos formában is megjelenítettem; végül külföldi és hazai kutatási eredményeket idéztem arról, hogy nemzetközi viszonylatban, a *konszenzus alapú eljárások esetében hogyan alakulnak nemzetközi minták, trendek*.

- Ezt követően a *magyar szabályozási rendszer meghatározó elemeit* mutattam be részletesen, amelyből reményeim szerint láthatóvá vált, hogy a magyar jogalkotó hová helyezte a súlypontokat, milyen garanciákkal támasztotta alá a konszenzuális eljárásokat, illetőleg milyen jóvátételi lehetőségeket nyitott a jogosultak számára, és ez hogyan épült be ténylegesen a gyakorlatba. A célom az volt, hogy a Be. vonatkozó szabályozási nívóumait olyan mélységben mutassam be, amelynek eredményeként a két vizsgált jogalkotói törekvés egymást erősítő hatása érzékelhetővé válik. Fogalmazhatunk úgy, hogy ez a rész alkotja a *disszertációs munka gerincét*.

– Tekintettel arra, hogy a *kényszerintézkedések* tárgyköre a konszenzuális jogintézmények csapásirányától jelentősen eltér, ezért azok részletes bemutatására nem vállalkoztam, ugyanakkor a gyakorlatban a sértetti jóvátétel és annak időszerűségének egy érdekes aspektusával sokszor találkozni, ezért erről rögzítettem néhány gondolatot.

- **3. Az értekezés tudományos eredményei**

3.1. Gyorsabbak lettek-e a büntetőeljárások?

Álláspontom szerint a Be. hatálybalépése a büntetőeljárások időszerűségére már a kezdetekben is olyan hatást gyakorolt, amit minden túlzás nélkül nevezhetünk jelentős reformnak. *Vagyis a válaszom: igen.* Ezt a mérőszámok, a tudományos értékelések meggyőzően alátámasztják. Érvényes azonban itt is az a mondás, hogy amit nyerünk a réven, azt könnyen veszíthetjük a vámon. Pont ebből erednek azok a *szakmai kritikák*, amelyek egyre több, a Be. eljárást gyorsító hatását árnyaló szempontot fogalmaznak meg. Nagyon leegyszerűsítve a bírói szak rövidülésének és tehermentesülésének is ára van, amely sokszor a nyomozati szak időszerűségi mutatóiban köszön vissza, vagy például az ügyészség feladatainak növekedésében tapasztalható.

3.2. A sértetti jogok fejlődésének kedvező iránya

Álláspontom szerint jól *nyomon követhető a sértetti jogok kiteljesedése*, illetve jól látható a jogfejlődés iránya, amely különösen a jogalkotási eredményekben, de talán egyre inkább a tudományos interpretációkban is tükröződik.

Az *elméleti jogászi megközelítés* jellemzően a szabályozás fejlődésének vizsgálatára helyezi a hangsúlyt, a *gyakorlatorientált szemlélet* pedig nem hagyhatja figyelmen kívül, hogy a szabályozási eredmények, és a sértetti érdekérvényesítés lehetőségeinek bővülése ellenére a jogalkalmazói szemléletváltás tetten érhető-e vagy sem. Utóbbi esetben prózai okok is hátráltathatják ennek gyors kifejlődését. Kétségtelen ugyanis, hogy a sértetti jogok bővülése a jogalkalmazói oldalon generálhat többletfeladatokat, elég csak utalni az ezzel járó adminisztratív többlet terhekre. Arról nem is beszélve, hogy a jogalkalmazói tevékenység hatékony ellátása a korábbi automatizmusokon túlmutató, aktualizált, specifikus, és szélesebb

körü ismeretet, felkészültséget igényel. Továbbá el kell ismerni azt is, hogy a bemutatott jogfejlődés egyenes arányban vontta maga után a *szabályozás kazuisztikusságát*, amely akármennyire nem kívánatos, a XXI. századi kodifikáció – álláspontom szerint – kikerülhetetlen tendenciája. Ezek pedig – minden jószándék ellenére – pont a gyors szemléletváltás, és az eljárás időszerűsége ellen hatnak.

Ennek ellenére elkötelezettnek tartom magam az optimista megközelítés mellett, mivel sok olyan jelenséget lehet tapasztalni, amely ebbe az irányba mutat. Gondolok az előremutató jogpolitikai szándék érvényesítésére, a társadalmi és gazdasági szemlélet változására.

3.3. Gyorsabb eljárás, gyorsabb jóvátétel?

A kutatási hipotézisem első látásra teljesen *evidensnek tűnik*. Mondhatnánk a „*gyorsabb eljárás, gyorsabb jóvátétel*” tételmondat minden lényeges választ magában rejt. És ha ez ennyire egyszerű, akkor az egész gondolatmenet egy kutatást sem érne meg. Mégis, minél inkább elmélyültem e témában, annál több izgalmas összefüggést fedeztem fel, amelyek olyan gondolatokat is elindítottak bennem, amelyeket már – a rendelkezésemre álló keretekre is figyelemmel – le sem tudtam jegyezni. Kiderült számomra, hogy a vizsgált kérdés jóval összetettebb annál, mint hogy elüssük azzal a „*hűtőmágnes*” igazsággal, miszerint „*minden mindennel összefügg*”.

Vannak olyan tradicionális büntetőeljárás alapelvek, amelyek egymás ellenpólusai (például az anyagi igazság és a funkciómegosztás). Ezek az elvek vegyitstán nem is tudnak egymás mellett érvényesülni, csak az úgynevezett vegyes rendszerben. Persze a vegyülés határai állandóan mozognak, így egy-egy elv hatóköre csorbulhat, esetleg ki is teljesezhet.

A jogfejlődésnek köszönhetően, időközben újabb elvek (elvárások) is megjelenhetnek a katalógusban, így például a *sértetti jogok védelme*, amely – a dolgozatomban kifejtettek szerint – *az eljárás időszerűségével teljes mértékben korrelál*, ugyanakkor e két alapvetés az anyagi igazság vagy a funkciómegosztás elvével már nem feltétlenül van összhangban. Megítélésem szerint szükségeszerű kompromisszum, hogy ezeket egy vegyes rendszerben, együtt értelmezzük, és az is nyilvánvaló, hogy nemzetközi viszonylatban sincs olyan, hogy egy-egy alapelv minden korlát nélkül kiteljesedhetne.

A konszenzuális jogintézményekről készített tudományos „*panorámakép*” nagyon sok érdekes konklúzióval szolgált. Jól látható, hogy a *sértetti reparációs mechanizmus a normaszöveg szintjén következetesen és szervesen beépült* a szabályozásba, ami a jogintézmények egyszerűsítő, gyorsító hatása útján a sértetti jogok érvényesülésének is kedveznek.

Annak ellenére van ez így, hogy a statisztikai számokra alapozó tudományos szemlélet nem mindig láthatja az adatok szintjén is visszaigazolni a Be. eljárást gyorsító hatását. Ugyanakkor – különösen az egyezség esetén – látszik, hogy *nemcsak mennyiségi, hanem minőségi kérdésről van szó* akkor, amikor egy jogintézmény érvényesülésének eredményét, sikerét vizsgáljuk.

Meglátásom szerint a sértetti jogok érvényesítésének és az eljárás gyorsításának elvei olyan kapcsolatban állnak egymással, mint *a cement és a víz*. Mindkettő az épület alkotóeleme, és úgy tűnik, hogy a jelenben már nem épülhet belőlük külön-külön időtálló építmény. Meggyőződésem, hogy a jövő csak betonerős jogi „*építmények*” mentén, hozzáértő, és *egyre specializálódó szakemberek* munkájával képzelhető el, amely megfelelően ellensúlyozhatja a gyorsan változó, és egyre inkább az online térbe húzódnó társadalmi környezet, illetőleg az emberiséget globálisan érintő válságok (járványok, háborúk) negatív hatásait.

3.4. Fokozatosság elve

Egy nagyon fontos összefüggés markánsan meghatározza az általam vizsgált tételesjogi szabályozást, ezek keresztül pedig az *időszerűség és a reparáció* kérdését. Egy következetes jogalkotói törekvés: a *fokozatosság elve*.

A folyamatot az olyan vizuális gondolkodású jogászok kedvéért, mint én, egy képzeletbeli fektetett tölcsérként lehetne ábrázolni, ami az olvasatomban annyit jelent, hogy a jogalkotó következetesen arra törekedett, hogy a terhelt részére biztosítható – konszenzus tárgyává tehető – kedvezmények körét csak az *eljárás elején* biztosítsa a legszélesebb körben, idővel pedig ezek a *lehetőségek fokozatosan szűkülnek*. A jogalkotó ezzel is az eljárás időszerűségét kívánta előmozdítani, egyúttal a terheltet már a lehető legkorábban a sértetti jóvátételre próbálja ösztönözni. Ezt támasztja alá például, hogy a Be. csak a nyomozási szakban teszi

lehetővé az egyezséget (később nem, mint például a szlovén eljárásjogban) vagy a közvetítői eljárást, illetve az előkészítő ülésen tett beismerő nyilatkozat lehetőségén kívül, vagy azon túl a tárgyalási szakban már nincs olyan, a terhelti együttműködésre épülő konszenzuális megoldás, amely számára külön kiszámítható előnnyel járhat.

Nem nehéz arra a következtetésre jutni, hogy ez a rendszer önmagában ösztönzőleg hat az *eljárás minél gyorsabb befejezésére*, azt megelőzően a *sértett minél előbbi reparálására*.

• 4. Kodifikációs javaslatok

Azt gondolom, hogy jó esetben egy tudományos kutatásnak is *három idősíkja van*. Egyrészt *feltárja a múltat, bemutatja a jelent, illetve a jövőbe tekint*. Az utóbbi mentén – gondolatébresztőnek szánt – kísérletet tettem arra, hogyan lehetne egy-két ötlettel fejleszteni a jelenlegi szabályozást, természetesen a választott témámhoz kapcsolódóan.

– A nemzetközi szabályozási mintának is megfelelően a *Be. Preambulumának* a sértettek fokozott védelmére vonatkozó fordulatát *ki lehetne egészíteni* az időszerűségekre vonatkozó követelmény szövegével. Ennek megfelelően a kiegészített szöveg a következő lenne:

„Az Országgyűlés a Büntető Törvénykönyv, illetve a nemzetközi jog által büntetendő bűncselekmények elkövetőinek a tisztességes eljáráshoz való alapvető jog érvényesülését biztosító, hatékony és észszerű határidőn belül lefolytatott eljárásban történő felelősségre vonása céljából, szem előtt tartva az igazság megállapításának igényét, különös hangsúlyt fektetve a bűncselekmények sértettjeinek fokozott védelmére, a részükre *észszerű időn belül adandó jóvátétel ösztönzésére*, valamint jogaik érvényesítésére, a funkciómegosztáson és rendeltetésszerű joggyakorláson alapuló eljárások biztosítása érdekében, Magyarország nemzetközi jogi és európai uniós kötelezettségeinek figyelembevételével, az állam kizárólagos büntető hatalmának a büntetőeljáráson keresztül történő érvényesítése céljából a következő törvényt alkotja.”

– A sértetti reparációt és annak időszerűségét segítené, *ha a jogi személy szerepével kapcsolatos koncepcióját a jogalkotó újragondolná*, és felülvizsgálná a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény 25/C. § (1)

bekezdésének utolsó mondatát, mely szerint a jogi személlyel szemben alkalmazható intézkedés nem képezheti az egyezés tárgyát. Továbbá kidolgozná azt a jogi feltétel- és garanciarendszert, amely mellett az érintett jogi személy képviselőre feljogosított tagja, vagy a jogi személy érdekében eljáró ügyvéd legitim fél lehetne egy egyezésre irányuló megállapodás megkötésénél.

– Izgalmas lenne megvizsgálni *a jóvátételi lehetőségeket a büntetés-végrehajtásban*. A koncepció kiindulópontja az, hogy a Be.-ben létrejött egy olyan, a terhelti beismerésre épülő kedvezményrendszer, amely egy meghatározható szankciót hordozó kedvező döntés (kedvezmény) érdekében próbálja az eljárásokat időszerűvé tenni, egyben előmozdítani a sértetti jóvátételt. El lehetne gondolkodni azon, mi lenne akkor, ha hasonló kedvezményrendszert biztosítana a büntetés-végrehajtási jog is az elítéltek számára, mégpedig ebben az esetben értelemszerűen csupán a sértetti reparáció előmozdítása érdekében. Komolyan támogatná a sértetti jóvátételt, ha az elítéltek ilyen jellegű törvényi feltétel előírásával és annak teljesítésével a feltételes szabadságra bocsátás keretében (esetleg a reintegrációs őrizet esetén is) konkrét kedvezményhez juthatnának. A jóvátételnek ugyanis könnyen lehet az az akadálya, hogy az elítéltekkel szemben nem végrehajtható a polgári jogi követelés, mivel az elítélt, ha már megkapta a büntetését, és addig jóvátételt nem teljesített, akkor az elítélés után már ebben nem érdekelt.

• 5. Konklúzió

A dolgozatom gondolatait arra a kérdésre fűztem fel, hogy a büntetőeljárás gyorsítására vonatkozó követelmény és a sértetti reparáció fokozott igénye között létezik-e valamilyen (direkt vagy indirekt) kapcsolat. Úgy hiszem, a kérdésre valójában nem is a választ, hanem a *határozott megerősítést sikerült megtalálni*, és az is kiderült, hogy a spanyolviaszt valójában nem én találtam fel, hiszen több szerző foglalkozott már a téma valamely aspektusával. Álláspontom szerint határozottan *kijelenthető, hogy a két alapvetés érvényesülésében jól kimutathatók a párhuzamok*, érezhető a kölcsönhatásuk még akkor is, ha sok esetben túlzás lenne ezt direktnek titulálni, hiszen hiába adott a törvényi lehetőség, ha valamelyik érintett nem, vagy nem időben él vele.

A kutatási hipotézisemet érintően igyekeztem a megfelelő elemzéseket elvégezni, és azokból a helyes következtetéseket levonni. Végül arra jutottam, hogy *a gyorsabb eljárás valóban gyorsabb jóvátételhez vezet*. E hangzatos és egyszerűnek tűnő tétel *tudományosan is körbejárható, igazolható*. A jogszabályi háttér adott, és tele van olyan újításokkal, amelyet a Be. vezetett be a szabályozásba.

Szemléletváltás szükséges ahhoz, hogy a jogalkotó által viszonylag széles spektrumban meghatározott, jól variálható jogi eszközrendszer lehetőségeit a jogalkalmazás szükségtelenül ne szűkítse be skatulyákkal. Meg kellene hagyni, hogy az új jogintézmények alkalmazhatóságát az ügy sajátossága, a konkrét ügy körülményei döntsék el, mivel a jogalkotói szándék egyértelműen a konszenzuális megoldások széles körű alkalmazását célozza. A jogalkotói szándéknak megfelelően a jogalkalmazói gyakorlatnak arra a szempontra is prioritásként kellene tekintenie, hogy az új jogintézmények előtérbe helyezését a sértetti érdekek fokozott védelme is indokolhatja.

Ennek szellemében kívánkozik ide Bárd Károlynak a sértetti nyilatkozat bevezetésével kapcsolatban tett, a lényegét találóan megragadó megjegyzése, mely szerint az áldozat megszólaltatása pusztán annak a felismerését jelzi, hogy legyen bár a büntetőjog a közjog része, *az absztrakt jogrend, az elvont erkölcsi rend bizony nagyon is konkrét egyéni fájdalmak, szenvedések közvetítésével sérül*¹.

¹ BÁRD Károly: *Az út az igazsághoz – büntetőeljárás törvényünk a jogállami elvek tükrében*. Belügyi Szemle, 2019/3., 17.

• PUBLIKÁCIÓS LISTA

**DEBRECENI
EGYETEM**

**DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR**

H-4002 Debrecen, Egyetem tér 1, Pf.: 400
Tel.: 52/410-443, e-mail: publikaciok@lib.unideb.hu

Nyilvántartási szám: DEENK/32/2025.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Vida József Gábor
Doktori Iskola: Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10076867

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Könyvek (2)

1. Miskolczi, B., **Vida, J.**, Karner, Z.: A büntetőeljárás (1998-2017): Jogsabálytükör. Wolters Kluwer Kiadó, Budapest, 912 p., 2018. ISBN: 9789632956817
2. Szerk. Polt, P., Miskolczi, B., **Vida, J.**, Karner, Z.: Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez. Wolters Kluwer Kiadó, Budapest, 1243 p., 2018. ISBN: 9789632957586

Folyóiratcikkek, tanulmányok (9)

3. **Vida, J.**: Plea Agreement.
Ügyészek Lapja. 4, 81-97, 2024. ISSN: 1217-7059.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: C
4. **Vida, J.**: A büntetőeljárás jogintézmények Jekyll és Hyde-ja - elmélkedés az egyezség megítéléséről.
In: Az ügyészség az igazságszolgáltatás rendszerében - 150 év elméleti és gyakorlati tapasztalatai. Szerk.: Bérczes Viktor; Gerencsér Balázs Szabolcs, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, 357-375, 2023, (A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának könyvei. Tanulmányok, ISSN 2061-7240 ; 49.) ISBN: 9789633084618
5. **Vida, J.**: Egyezség a bűnösség beismeréséről - érvek, ellenérvek.
Belügyi Szemle. 71 (4), 567-584, 2023. ISSN: 2062-9494.
DOI: <http://dx.doi.org/10.381146/BSZ.2023.4.1>
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
6. **Vida, J.**: A sértetti reparáció és az eljárás időszerűségének aktuális kérdései a közvetítői eljárás és a feltételes ügyészi felfüggesztés kapcsán.
Ügyészségi Szemle. 5 (4), 6-21, 2020. ISSN: 2559-8112.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: D

**DEBRECENI
EGYETEM**

**DEBRECENI EGYETEM
EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR**

H-4002 Debrecen, Egyetem tér 1, Pf.: 400
Tel.: 52/410-443, e-mail: publikaciok@lib.unideb.hu

7. **Vida, J.:** A sértetti reparáció és az eljárás időszerűségének aktuális kérdései az egyezség szabályozása kapcsán.
Magyar jog. 67 (7-8), 403-410, 2020. ISSN: 0025-0147.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
8. **Vida, J.:** Recenzió Bencze Mátyás: "Nincs füst, ahol nincsen tűz" Az ártatlanság vélelmének érvényesülése a magyar bíróságok gyakorlatában című könyvéről.
Ügyészségi Szemle. 2020 (1), 102-117, 2020. ISSN: 2559-8112.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: D
9. **Vida, J.:** A hatályon kívül helyezések csökkentésére irányuló kodifikációs törekvések szabályozási megoldásai az új büntetőeljárás törvényben.
Magyar jog. 66 (7-8), 451-459, 2019. ISSN: 0025-0147.
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
10. **Vida, J.:** Kibékíthető ellentétek a büntetőeljárásban: A hatályon kívül helyezések csökkentésére irányuló kodifikációs törekvések elvi alapjai.
Belügyi Szemle. 67 (5), 99-113, 2019. ISSN: 2062-9494.
DOI: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2019.5.8>
MTA Állam- és Jogtudományi Bizottság: A
11. **Vida, J.:** A laikus ítélkezésben rejlő garanciák.
Ügyvéd Világ. 9 (7-8), 26-28, 2015. ISSN: 1789-2430.

**DEBRECENI
EGYETEM**

DEBRECENI EGYETEM

EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁR

H-4002 Debrecen, Egyetem tér 1, Pf.: 400

Tel.: 52/410-443, e-mail: publikaciok@lib.unideb.hu

További közlemények

Folyóiratcikkek, tanulmányok (2)

12. **Vida, J.:** A sértett fogalma az új büntetőeljárási törvényben.

In: Sic itur ad astra: Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére. Szerk.: Madai Sándor, Pallagi Anikó, Polt Péter, Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 533-540, 2020.

13. Polt, P., **Vida, J.:** Az ügyészség részvétele az új büntetőeljárási törvény kodifikációjában.

In: Tanulmányok Bánáti János 75. születésnapjának tiszteletére. Szerk.: Gábor Zsolt, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 177-198, 2019.

MTA Állam- és Jogtudományi Bizottsága irányelvei szerint:

„A” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 4, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 4

„C” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 1, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 1

„D” kategóriás folyóiratban megjelent publikációk: 2, melyek közül az értekezés alapjául szolgál: 2

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2025.01.30.

• 1. sz. MELLÉKLET

Be. - Konszenzuális jogintézmények

Előkészítő eljárás	Feljelentés (bűncselekmény gyanúja)	Nyomozás felderítés	Nyomozás vizsgálat	Bírósági eljárás (Előkészítő ülés)
X	X	A büntetőjogi felelősségre vonás elkerülésének kilátásba helyezése (Leplezett eszköz, Be. 219. §) VE, EGY	A büntetőjogi felelősségre vonás elkerülésének kilátásba helyezése (Leplezett eszköz, Be. 219. §) VE, EGY	X
X	Nyomozási alku (Be. 382. §) VE, EGY	Nyomozási alku (Be. 399. §) VE, EGY	Nyomozási alku (Be. 399. §) VE, EGY	X
X	X	X	Ügyészeti intézkedés vagy határozat kilátásba helyezése (Be. 404-406. §) VE, V, TB	X
X	X	X	Egyezség a bűnösség beismeréséről (Be. 407-411. §) V, TB	Jóváhagyás V, TB Beismerő nyilatkozat előkészítő ülésen V, TB
X	X	X	Feltételes ügyészi felfüggesztés (Be. 416-420. §) VE	X
X	X	X	Közvetítői eljárás (Be. 412-415. §) V, VE, TB	X

Vádemelést elkerülő, elterelő (VE) - vádemelést eredményező, azt feltételező jogintézmények (V)

Feltétel a terhelti beismerés (TB) - feltétel a terhelt/bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy/elkövető együttműködése (EGY)

Debreceni Egyetem Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Doctoral (PhD) Dissertation Theses

Sometimes Fast, Sometimes Not...

**In Pursuit of the „Evergreen” Principle of Criminal Procedure
Current Issues of Victim Reparation and Procedural Timeliness**

Author:

dr. József Vida, PhD Candidate (Correspondence Course)

Supervisor:

Prof. Dr. Balázs Elek

UNIVERSITY OF DEBRECEN

Marton Géza Doctoral School of State and Legal Sciences

Doctoral Program Title:

Changes in State and Law in Central and Eastern Europe

Head of the Doctoral School:

Prof. Dr. József Szabadsfalvi

Manuscript finalized: February 2025

DEBRECEN

2025.

• 1. Background and Objectives of the Dissertation

1.1. Research Topic and Objective

The selection of the research topic for my doctoral dissertation resulted from a necessary developmental process that started broadly and narrowed down over time. Initially, I was driven by an ever-persistent curiosity, with the timeliness of criminal procedures at its core. It is no exaggeration to say that procedural timeliness is one of the most critical and perhaps the most frequently discussed issues in criminal procedure. Its relevance has never diminished since the regulation of law became traceable. This issue actively concerns legal practitioners, remains a focal point of criminal procedural codification, and also appears as a societal expectation primarily in the demand for the swift apprehension and strict punishment of offenders. As a result, it is far from an untouched research area in legal science, with numerous publications directly or indirectly addressing the topic. Therefore, my challenge was not only the difficulty of defining its scope but also the challenge of offering new insights on the matter.

Initially, it seemed evident to seek answers to the issue of timeliness solely in the regulation of legal institutions. However, the reasons for the protraction of criminal proceedings are influenced by numerous other factors beyond this, and contemporary developments introduce even more nuances. Consider, for example, the increased emphasis on victim protection due to compliance with international expectations. Within this, the moral and financial reparation of victims – particularly its timeliness – has gradually become a legal policy priority. The significance of this issue is now self-evident, representing a constitutional requirement based on international expectations.

At the outset of my research, my primary objective was to investigate the „evergreen” principle of criminal procedure, analyzing its most crucial aspects through the regulations of Act XC of 2017 on Criminal Procedure (hereinafter: CPD.) from a scientific perspective. Additionally, I aimed to enrich my research with alternative perspectives.

Given these considerations, I was aware from the beginning that, despite my best efforts, my research could not comprehensively examine all regulatory issues related to this

topic. Instead, I aimed to focus on aspects that had received less attention, gained significance during the CPD.'s codification, or introduced systemic innovations with observable impacts.

As a first step, I examined the efforts to accelerate criminal procedures, a key priority during the codification of the CPD. This included reviewing legislative initiatives aimed at reducing annulments in criminal cases. I also presented the findings of my research on lay adjudication, which is closely related to the issue of procedural timeliness.

In line with the alternative approach concept, I also explored how the fundamental requirement to expedite criminal proceedings correlates with the increasingly prominent need for victim reparation.

Ultimately, my research became specifically focused on a deeper study of this relationship, and I consistently pursued this line of inquiry. I only deviated from it when necessary to address legal questions that were significantly related to my topic.

Throughout my research, it became apparent that the CPD.'s enhanced protection of victims inherently includes the requirement for faster victim reparation. This indirectly or directly contributes to the effective and reasonable timeframe for conducting criminal proceedings. This relationship is most evident in the consensus-based legal institutions that rely on the cooperation of the accused. As a result of the new legislative framework, such institutions – aligned with the principle of gradualism – are available much earlier in the process and to a broader extent.

Many scholars have examined various aspects of accelerating criminal proceedings, but I have found no examples of a systematic comparison between this goal and victim reparation regulations. This gives my research a unique character, and its findings may have both theoretical and practical benefits, which I intend to support with several codification proposals.

1.2. Research Hypothesis

The scientific premise of my dissertation is that there is a significant relationship – especially in terms of consequences – between the persistent demand for faster criminal proceedings and the increasingly prominent requirement for victim reparation. Their mutual influence is particularly evident in consensus-based legal institutions, and their parallel regulation is clearly discernible. From this parallel, substantive conclusions can be drawn, especially concerning the development of victim rights in international and domestic law and shifts in legislative perspectives.

This relationship is undoubtedly reciprocal: a faster procedure can lead to faster reparation, and this effect is reinforced by evolving judicial attitudes and practices. The rise of a consensus-based approach and the expansion of victim rights mutually reinforce each other, and their interaction also influences procedural timeliness. To put it even more simply: a faster procedure leads to faster reparation.

The legal policy goal of expediting proceedings has been a constant element of codification efforts for a long time, enjoying widespread societal acceptance and support. However, the prioritization of victim rights within legal policy initiatives is a more recent development.

International trends, evolving legal policy priorities, and strong academic findings have contributed to aligning criminal procedural regulations with international expectations. The entrenched judicial mindset from the socialist era is visibly fading, requiring a shift in perspective. Favorable indications of this transformation were already observable in the period following the CPD.'s implementation, particularly in judicial practices aimed at utilizing victim reparation opportunities.

1.3. Research Methodology

The chosen topic naturally dictated the research methods used in my dissertation.

Since my study focuses on the interrelation of two fundamental legal principles and their parallel legal developments, it was essential to employ historical methodology. This

approach illustrates that the effort to expedite criminal proceedings has been an established fact for centuries so much so that it hardly requires explanation or proof. It exists as a societal expectation and is virtually taken for granted within the legal profession.

By contrast, prioritizing victim reparation has only recently become part of a necessary paradigm shift. The reason for this is quite simple: historically, it was not a primary concern, as legislative and legal scholarship predominantly focused on the accused. Moreover, for a long time, society did not exhibit sufficient empathy toward prioritizing victim rights. This likely explains why the general public primarily associates criminal procedural reforms with mechanisms that accelerate proceedings for the accused often oversimplified in public discourse as mere „plea bargains”.

The emergence of a reparative approach and the increasing recognition of the victim's procedural role are the results of a definable process, which I found essential to examine retrospectively.

Additionally, I used comparative methodology to illustrate specific points, such as analyzing key conceptual issues related to procedural timeliness. In particular, I compared over a century's worth of legislative perspectives with the dilemmas faced by modern codifiers.

I firmly believe that understanding legislative intent is the key to my conclusions. I dedicated significant attention to uncovering and analyzing legislative intentions, as these are often rooted in explicit criminal policy concepts. Criminal policy is largely shaped by societal expectations, which in this case manifest uniquely primarily as demands for stricter regulations and harsher sentencing, particularly in cases that provoke public outrage. While such societal reactions cannot be the sole foundation of criminal policy, they often elicit swift political responses.

The critical question is: Where is the compass? Where should we seek the fundamental criminal policy principles that can guide legal interpretation closer to legislative intent? The first step is to examine the foundational principles or regulatory doctrines that often precede the codification of major legal codes. After a law is passed and takes effect, the preamble – where available – should be considered. Finally, the ministerial justifications accompanying

the law provide an important interpretative tool, whose significance has been further emphasized by the seventh amendment of Hungary's Fundamental Law, effective from January 1, 2019.

Additionally, I argue that judicial responses significantly influence criminal policy. Since practitioners were involved in the CPD.'s codification, judicial experiences were incorporated into the legislative process, enhancing the quality of codification efforts.

In my dissertation, I primarily employ deductive scientific methodology to analyze legislative intent and derive conclusions from regulatory parallels. By critically examining legal sources and scholarly literature, I aim to validate my hypothesis and derive conclusions from the observed legislative patterns. To approach the legal issues arising in the application of Hungarian law, I have mainly used the latest Hungarian literature, mostly professional articles, monographs and textbooks, as well as various commentaries. The current scientific background is given greater prominence because my study focuses on several legal institutions that have no precedent in Hungarian regulation (for example, the preparatory meeting for a settlement or admission).

Statistical indicators traditionally provide the most obvious solution for filtering the legal application experience of a legal institution, so in many cases I try to present the current figures.

Finally – but not least – as a representative of the prosecutorial profession, it is important for me to occasionally highlight the prosecutorial approach that influences legal application practice as reflected in the guidelines of the Prosecutor General's Office.

- **2. Structural Concept of the Dissertation**

– First, I examined the issue of procedural timeliness from a historical perspective, then explored it in foundational legal principle contexts. In parallel, I traced the evolution of victim rights over time and briefly discussed the history of restorative justice.

- A separate chapter is dedicated to the evolution of the concept of the victim if such an evolution can be said to exist at all. The foundation of victim reparation is the presence of a legally recognized victim, and the legal definition of "victim" in the CPD. was the result of an extensive, and at times contentious, consultation process. I also examined the German legal model, comparing it with the Hungarian framework, which yielded valuable insights.
- I analyzed the practical aspects of enforcing civil claims within criminal proceedings concerning procedural timeliness.
- Regarding consensual legal institutions, I studied how criminal procedure differentiation affects victim reparation, examined the impact of structural changes in criminal proceedings on the compensation of victims, and conducted a conceptual categorization, which is summarized in Appendix No. 1 in tabular format. I also referenced domestic and international research findings on global trends in consensus-based criminal procedures.
- Next, I provided a detailed overview of the key elements of the Hungarian regulatory system, aiming to highlight where Hungarian legislators placed their emphasis, what safeguards they incorporated into consensus-based procedures, and what compensation options were made available to victims. My goal was to examine the CPD.'s regulatory innovations in a way that makes the interdependence between the two examined legislative efforts (accelerating procedures and strengthening victim rights) evident. In a sense, this section forms the core of the dissertation.
- While the topic of coercive measures significantly deviates from the main focus of consensual legal institutions, practical experience often reveals an interesting connection between procedural timeliness and victim reparation. Therefore, I included a brief discussion on this issue.

- **3. Scientific Results of the Dissertation**

- 3.1. *Have Criminal Procedures Become Faster?*

I believe that the implementation of the CPD. had an immediate and substantial impact on the timeliness of criminal proceedings. The evidence suggests that the reform was significant, and the available statistical indicators and academic evaluations confirm this. However, the well-known saying applies here as well: "What we gain at the ferry, we may lose at the toll gate." In other words, while the reforms have accelerated judicial phases, they

have also led to new challenges. Many professional critiques highlight factors that temper the optimism surrounding the CPD.'s procedural acceleration effects. Specifically, while court proceedings have become more efficient, this has sometimes come at the expense of longer investigative phases or an increased workload for prosecutors.

3.2. The Favorable Direction of Victim Rights Development

The expansion of victim rights is clearly observable, and the direction of legal development is evident this is particularly reflected in legislative achievements and increasingly in academic interpretations. From a theoretical legal perspective, the focus is on the evolution of legal regulation, while a practice-oriented approach must assess whether judicial attitudes are also shifting. Despite the expansion of victim rights and improved legal frameworks, challenges persist. Several practical obstacles hinder the rapid development of judicial attitudes toward victim rights:

- Administrative Burden: Expanding victim rights creates additional responsibilities for judicial actors, adding administrative complexity.
- Knowledge and Training: Effective implementation requires updated knowledge, specific expertise, and continuous legal education for practitioners.
- Increased Legal Complexity: The expansion of victim rights has led to a more case-specific and granular legal framework, which, while necessary, introduces additional complexity that can slow down procedural efficiency.

Despite these challenges, I maintain an optimistic outlook. Several promising trends indicate that the protection of victim is gaining importance, including progressive legal policy initiatives, societal changes, and economic shifts that support victims' rights.

3.3. Faster Procedure, Faster Reparation?

At first glance, my research hypothesis appears to be self-evident. One might say that the statement "faster procedure, faster reparation" already contains all the essential answers. If it were truly that simple, then this entire study would be unnecessary. However, as I delved deeper into this topic, I discovered numerous interrelated factors that made the issue far more complex than a mere cause-and-effect relationship. The more I studied, the more intricate

connections I uncovered so much so that I was unable to include every insight within the scope of this dissertation.

In criminal procedural law, certain fundamental principles often stand in opposition to each other (e.g., the principle of substantive truth vs. functional separation of powers). These principles cannot operate in a purely absolute form but instead exist within a mixed procedural system where their relative balance constantly shifts.

The evolution of legal norms sometimes introduces new procedural expectations, such as the protection of victim rights, which correlates strongly with procedural timeliness. However, these two principles (victim protection and timeliness) do not necessarily align with traditional concepts such as substantive truth or separation of powers. The challenge is to harmonize these competing principles within a mixed procedural framework, acknowledging that no single principle can be applied in absolute terms.

My scientific analysis of consensus-based legal institutions revealed compelling conclusions. It became evident that:

- Victim reparation mechanisms are systematically integrated into the legal framework at a regulatory level.
- Consensus-based legal mechanisms facilitate procedural acceleration, which indirectly strengthens victim rights by enabling faster reparation.

Interestingly, statistical analyses sometimes fail to capture the full impact of these reforms. In particular, the quantitative effects of the CPD.'s acceleration measures are not always immediately visible in procedural statistics. However, qualitative analyses – especially regarding plea agreements – indicate that the success of a legal mechanism cannot be measured solely in numerical terms.

I argue that the principles of victim rights and procedural acceleration are interconnected, much like cement and water in construction: both are essential, and modern criminal justice cannot function without integrating both elements. The future of criminal justice must rely on solid legal foundations („concrete legal structures”), supported by competent and increasingly specialized professionals. These foundations will help counterbalance the rapidly changing

social environment, including the growing digitalization of society and global crises such as pandemics and conflicts.

3.4. The Principle of Gradualism

A very important connection is a striking feature of the substantive law I have been examining, and through it the question of timeliness and reparation. A consistent legislative concern: the principle of gradualism.

For visual thinkers, this concept can be imagined as an inverted funnel. Legislators have strategically designed the criminal justice process so that the widest range of procedural incentives for the accused are available at the earliest stages of the process. Over time, these options gradually diminish. For example:

- Plea agreements are only available during the investigation phase (unlike in Slovenia, where they remain an option throughout the trial).
- Mediation procedures are also limited to the investigation phase.
- After the preparatory hearing, there are no additional consensual options that would provide clear benefits to the accused.

This system inherently encourages the earliest possible case resolution, thereby accelerating victim reparation.

• **4. Codification Proposals**

I believe that a scientific study should consider three temporal dimensions. It explores the past, It analyzes the present, and It looks toward the future. In this spirit, I have formulated some thought-provoking proposals for improving the current regulatory framework, specifically in relation to my research topic.

- To align with international legal models, the preamble of the CPD. could be revised to explicitly include the requirement for procedural timeliness alongside the existing emphasis on victim protection. Currently, the CPD. states:

„The National Assembly shall ensure the enforcement of the fundamental right to a fair trial for perpetrators of acts punishable by the Criminal Code and international law, by holding them accountable in an effective and reasonable time-limit proceeding, bearing in mind the need to establish justice, placing special emphasis on the enhanced protection of victims of the law, encouraging them to receive compensation within a reasonable time, and enforcing their rights, ensuring procedures based on the division of functions and due process of law, taking into account the international and European Union provisions of Hungary, and enacting the following law, whereby the exclusive criminal power of the state can be enforced through criminal proceedings.”

– It would help to provide reparation to the injured party and make it more timely if the legislator reconsidered its concept of the role of the legal entity and revised the last sentence of Section 25/C. (1) of Act CIV. of 2001 on criminal measures applicable to legal entities, according to which a measure applicable to a legal entity may not be the subject of a settlement. Furthermore, it would develop a system of legal conditions and guarantees under which a member of the legal entity concerned authorized to represent it, or a lawyer acting in the interest of the legal entity, could be a legitimate party to an agreement on a settlement.

– It would be exciting to examine the possibilities of reparation in the penitentiary system. The starting point of the concept is that a system of discounts based on the admission of guilt has been established in the Criminal Code, which tries to make the procedures timely in the interest of a favorable decision (discount) carrying a definable sanction, and at the same time promote reparation for the victim. One could think about what would happen if the penitentiary law also provided a similar system of discounts for the convicted, and in this case, of course, only in order to promote reparation for the victim. It would seriously support reparation for the victim if the convicted could obtain a specific discount within the framework of conditional release (possibly also in the case of reintegration detention) by prescribing such a legal condition and fulfilling it. An obstacle to reparation can easily be the fact that civil claims cannot be enforced against convicted persons, since if the convicted person has already received his sentence and has not yet made reparation, he is no longer interested in this after his conviction.

• 5. Conclusion

I focused my thesis on the question of whether there is any (direct or indirect) connection between the requirement to expedite criminal proceedings and the increased demand for reparation for victims. I believe that I have not actually found the answer to the question, but rather a definite confirmation, and it also turned out that I did not actually reinvent the wheel, as several authors have already dealt with some aspect of the topic. In my opinion, it can be firmly stated that parallels can be clearly demonstrated in the enforcement of the two fundamental principles, and their interaction is palpable, even if in many cases it would be an exaggeration to call this direct, since the legal opportunity is in vain if one of the parties concerned does not use it, or does not use it in a timely manner.

Regarding my research hypothesis, I tried to carry out the appropriate analyses and draw the correct conclusions from them. In the end, I came to the conclusion that faster procedures really lead to faster compensation. This sound and seemingly simple proposition can be scientifically explored and justified. The legal background is given and is full of innovations that the CPD. introduced into the regulation.

A change of perspective is necessary to ensure that the possibilities of the relatively broad spectrum of highly variable legal instruments defined by the legislator are not unnecessarily narrowed down by the application of the law with boxes. The applicability of the new legal institutions should be left to the specifics of the case and the circumstances of the specific case, since the legislative intention clearly aims at the wide-ranging application of consensual solutions. In accordance with the legislative intention, the practice of law enforcement should also consider as a priority the aspect that the prioritization of new legal institutions may also be justified by the increased protection of the interests of the injured party.

In this context, I recall a compelling argument by Károly Bárd, who emphasized, giving victims a voice is not just a legal reform; it is the recognition that even though criminal law is part of public law, abstract legal principles must be understood through the very real individual suffering and harm they seek to address².

² BÁRD Károly: *Az út az igazsághoz – büntetőeljárás törvényünk a jogállami elvek tükrében*. Belügyi Szemle, 2019/3., 17.

• PUBLICATION LIST

UNIVERSITY of
DEBRECEN

UNIVERSITY AND NATIONAL LIBRARY
UNIVERSITY OF DEBRECEN

H-4002 Egyetem tér 1, Debrecen

Phone: +3652/410-443, email: publikaciok@lib.unideb.hu

Registry number: DEENK/32/2025.PL
Subject: PhD Publication List

Candidate: József Gábor Vida
Doctoral School: Géza Marton Doctoral School of Legal Studies
MTMT ID: 10076867

List of publications related to the dissertation

Books (2)

1. Miskolczi, B., **Vida, J.**, Karner, Z.: A büntetőeljárás (1998-2017): Jogszabálytükör. Wolters Kluwer Kiadó, Budapest, 912 p., 2018. ISBN: 9789632956817
2. Szerk. Polt, P., Miskolczi, B., **Vida, J.**, Karner, Z.: Kommentár a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényhez. Wolters Kluwer Kiadó, Budapest, 1243 p., 2018. ISBN: 9789632957586

Articles, studies (9)

3. **Vida, J.**: Plea Agreement.
Ügyészek Lapja. 4, 81-97, 2024. ISSN: 1217-7059.
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: C
4. **Vida, J.**: A büntetőeljárás jogintézmények Jekyll és Hyde-ja - elmélkedés az egyezség megítéléséről.
In: Az ügyészség az igazságszolgáltatás rendszerében - 150 év elméleti és gyakorlati tapasztalatai. Szerk.: Bérczes Viktor; Gerencsér Balázs Szabolcs, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, 357-375, 2023, (A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának könyvei. Tanulmányok, ISSN 2061-7240 ; 49.) ISBN: 9789633084618
5. **Vida, J.**: Egyezség a bűnösség beismeréséről - érvek, ellenérvek.
Belügyi Szemle. 71 (4), 567-584, 2023. ISSN: 2062-9494.
DOI: <http://dx.doi.org/10.381146/BSZ.2023.4.1>
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
6. **Vida, J.**: A sértetti reparáció és az eljárás időszerűségének aktuális kérdései a közvetítői eljárás és a feltételes ügyészi felfüggesztés kapcsán.
Ügyészségi Szemle. 5 (4), 6-21, 2020. ISSN: 2559-8112.
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: D

**UNIVERSITY of
DEBRECEN**

**UNIVERSITY AND NATIONAL LIBRARY
UNIVERSITY OF DEBRECEN**

H-4002 Egyetem tér 1, Debrecen

Phone: +3652/410-443, email: publikaciok@lib.unideb.hu

7. **Vida, J.:** A sértetti reparáció és az eljárás időszerűségének aktuális kérdései az egyezség szabályozása kapcsán.
Magyar jog. 67 (7-8), 403-410, 2020. ISSN: 0025-0147.
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
8. **Vida, J.:** Recenzió Bencze Mátyás: "Nincs füst, ahol nincsen tűz" Az ártatlanság vélelmének érvényesülése a magyar bíróságok gyakorlatában című könyvről.
Ügyészségi Szemle. 2020 (1), 102-117, 2020. ISSN: 2559-8112.
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: D
9. **Vida, J.:** A hatályon kívül helyezések csökkentésére irányuló kodifikációs törekvések szabályozási megoldásai az új büntetőeljárás törvényben.
Magyar jog. 66 (7-8), 451-459, 2019. ISSN: 0025-0147.
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
10. **Vida, J.:** Kibékíthető ellentétek a büntetőeljárásban: A hatályon kívül helyezések csökkentésére irányuló kodifikációs törekvések elvi alapjai.
Belügyi Szemle. 67 (5), 99-113, 2019. ISSN: 2062-9494.
DOI: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2019.5.8>
Level of HAS Committee on Legal and Political Sciences: A
11. **Vida, J.:** A laikus ítélkezésben rejlő garanciák.
Ügyvéd Világ. 9 (7-8), 26-28, 2015. ISSN: 1789-2430.

**UNIVERSITY of
DEBRECEN**

**UNIVERSITY AND NATIONAL LIBRARY
UNIVERSITY OF DEBRECEN**

H-4002 Egyetem tér 1, Debrecen

Phone: +3652/410-443, email: publikaciok@lib.unideb.hu

List of other publications

Articles, studies (2)

12. **Vida, J.:** A sértett fogalma az új büntetőeljárási törvényben.

In: Sic itur ad astra: Ünnepi kötet a 70 éves Blaskó Béla tiszteletére. Szerk.: Madai Sándor, Pallagi Anikó, Polt Péter, Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 533-540, 2020.

13. Polt, P., **Vida, J.:** Az ügyészség részvétele az új büntetőeljárási törvény kodifikációjában.

In: Tanulmányok Bánáti János 75. születésnapjának tiszteletére. Szerk.: Gábor Zsolt, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 177-198, 2019.

By the directives of HAS Committee on Legal and Political Sciences:

Publications in periodicals level „A”: 4, related to the dissertation: 4.

Publications in periodicals level „C”: 1, related to the dissertation: 1.

Publications in periodicals level „D”: 2, related to the dissertation: 2.

The Candidate's publication data submitted to the iDEa Tudóstér have been validated by DEENK on the basis of Web of Science, Scopus and Journal Citation Report (Impact Factor) databases.

30 January, 2025

• ANNEX No. 1

Be. - Konszenzuális jogintézmények

Előkészítő eljárás	Feljelentés (bűncselekmény gyanúja)	Nyomozás felderítés	Nyomozás vizsgálat	Bírósági eljárás (Előkészítő ülés)
X	X	A büntetőjogi felelősségre vonás elkerülésének kilátásba helyezése (Leplezett eszköz, Be. 219. §) VE, EGY	A büntetőjogi felelősségre vonás elkerülésének kilátásba helyezése (Leplezett eszköz, Be. 219. §) VE, EGY	X
X	Nyomozási alku (Be. 382. §) VE, EGY	Nyomozási alku (Be. 399. §) VE, EGY	Nyomozási alku (Be. 399. §) VE, EGY	X
X	X	X	Ügyészeti intézkedés vagy határozat kilátásba helyezése (Be. 404-406. §) VE, V, TB	X
X	X	X	Egyezség a bűnösség beismeréséről (Be. 407-411. §) V, TB	Jóváhagyás V, TB Beismerő nyilatkozat előkészítő ülésen V, TB
X	X	X	Feltételes ügyészi felfüggesztés (Be. 416-420. §) VI	X
X	X	X	Közvetítői eljárás (Be. 412-415. §) V, VE, TB	X

Vádemelést elkerülő, elterelő (VE) - vádemelést eredményező, azt feltételező jogintézmények (V)

Feltétel a terhelti beismerés (TB) - feltétel a terhelt/bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy/elkövető együttműködése (EGY)